

להמריכו את הלב

גליון מאה • פרשת ראה תשפ"ד

מאוצר שיחותיו ומכתביו של הגאון הצדיק רבי יעקב מאיר שעכטנער שליט"א

ניצוצי חיזוק ואמונה

כניני הפרשה

פתגמי קדישין ומרגיטין שבין שנשמעו מפ"ק הגה"צ מורינו שליט"א בשעה של קורת רוח ובשבילי דאורחא

מורינו שליט"א אמר יש מקומות בעולם שגוזרין על מצות מילה, ויש מקומות שגזרו שבכל בתי חינוך של ישראל - אפילו אלו שאינם לוקחין כסף מהממשלה - ילמדו כל מיני לימודי חול, והעולה על כולנה מה שמחייבים שילמדו כל מיני דתות איך עובדים עבודה זרה רח"ל, דת הוודו והנוצרית והאיסלאם, אשר הלימוד בזה הם ממש בגדר יורג ואל יעבור, וכמבואר בפסוק (דברים יב, ל) "השמר לך פן תנקש אחריהם אחרי השמדם מפניך, ופן תדרש לאלהיהם לאמור, איכה יעבדו הגוים האלה את-אלהיהם ואעשה כן גם אני". וכמו כן גוזרים חייב על ריבו הלימוד של כל מיני לימוד חול עד שלא ישאר זמן ללימוד חומש ורש"י ושאר לימודי קודש אדר הם חיינו וארך ימינו, ובהם הם רוצים להכרית חלילה את האדם מבוראו.

וכן מה שהערב רב גוזרים גזירות על ישראל להעבירן מחוקי רצונך בהרבה מיני אופנים, הן מה שרוצים להכניס לימודים אטורים, והן בגזירה הנוראה המרחפת על בחורי ישראל לגייסם בצבא הטמא, ובזה"ק (ח"א דף כה), מבואר כי יש חמשה מיני כיתות של ערב רב הרודפים ומצדיקין לישראל ועוקרין התורה, ויש כיתה אחת של ערב רב שהם בונים בתי כנסיות ובתי מדרשות ומרביצים תורה בישראל, אך הם מהערב רב והם דוחקין את ישראל, [אמנם בכל זאת עלינו לזכור שעל כל אדם בפרטיות יש לדונו לכף זכות, כי כל אחד שונה בהשקפתו מחברו, ודעת האדם נבנה ע"י הקדמות רבות, לאיזה משפחה ובאיזה סביבה הוא נתגדל, מי היו רבותיו ואיזה דרשות והשקפות הוא שומע תמיד ומתנהג לפי מה שנתדל במקומו וכדו].

ולנוכח כל זאת אין אתנו יודעין עד מה, הדרך נלך בה והמעשה אשר נעשה, והקב"ה ירחם עלינו ויושיענו וישלח לנו גדול בישראל איש אשר רוח בו, שידריך אותנו כדת מה לעשות בימים הקשים והטרופים האלו, ס'איז זיינר זיינר ענג, והקב"ה ירחם על עמו ונחלתו, ובודאי ירחם עלינו, ואין הקב"ה חפץ אלא אתערותא דלתתא קטנה מאתנו, ואז יושיענו בקרוב בדחמיו.

ועל כל זאת עלינו לזכור שכל מה שעובר עלינו הוא חלק מקירוב הגאולה, וכמבואר בזה"ק (תיקוני זוהר תקונא תריסר דף כז.) כי הצרות והיסורים של הערב רב מקרבין הגאולה. (שב"ק וישב תשע"ד לפ"ק)

'קדושת האותיות'

הדיבור מבקש לבל תיפרד ממנו

המשך בליקוטי מוהר"ן סימן ס"ה: ומבאר רביה"ק ואומר: "וכשהדיבור יוצא והדיבור הוא יוצא מהנפש כמו שכתוב (בראשית ב) 'ויהי האדם לנפש חיה' ותרגומו 'לרוח ממלא', והדיבור בא ונשמע לאזניו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכה טו) 'השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיו', אזי [כשיוצא דיבור זה] הדיבור מבקש ומתחנן מהנפש לבל תיפרד ממנו" - הוא מבקש מהצדיק שלא יפרד ממנו!

זאת אומרת שהלב של הצדיק הוא קדוש כל כך, שהוא מבין ומשיג את קדושת זה האות והחיות אלקות שיש בו, עד כדי כך שהאות בעצמו מבקש ממנו לבל תיפרד ממנו, ורצה לומר שהצדיק מרגיש איך האות מבקש ומתחנן "איך אתה יכול להיפרד ממנו? הרי אתה מרגיש נועם נפלא כזה, חיות גדול כזה, איך אתה יכול להמשיך הלאה ולהיפרד ממנו? אל נא תעזוב אותי, רחם עלי ואל תלך הלאה!".

קשר נפלא כזה יש מהכוונות וההשגות אלקות של התפילה לנפש הצדיק המתפלל, שהאותיות אינם מניחים את הצדיק שיעזוב אותם.

וממשיך רביה"ק לאמר: "ותיכף כשיוצא את ראשונה, כגון אות ב"ת מתיבת ברוך, אזי מבקש ומתחנן מהנפש לבל תיפרד ממנו, כי איך תוכל להתפרד ממנו, לגדל ההתקשרות והאהבה שיש בינינו, כי אתה [הצדיק] רואה את יקר יפיי וזויו והדרי ותפארתי, ואיך תוכל לנתק עצמך ממנו ולפרד מאתי, הן אמת, שאתה צריך לילך יותר, כדי ללקט עוד סגלות יקרות וחמודות גדולות, אבל איך תוכל לפרד ממנו ולשכח אותו, על כל פנים תראה שבכל מקום שתלך ותבוא לשם לא תשכח אותו, ולא תפרד ממנו".

זאת אומרת, שאות בית של תיבת "ברוך" אומרת לצדיק: "אתה הולך ממנו לממשיך לאות ר"ש, קח נא אותי איתך, תרגיש את יפיי ותפארתי אף שם, ואז תרגישנועם העולמות של האות ר"ש יחד עם נועם

העולמות והאורות של אות ב"ת", וזה אכן מובא בכתבי האר"י שההשגות נכנסים בתוך נפש הצדיק, ובאמת שאין לנו שום השגה בזה, והלואי שהיינו משיגים אפילו נועם והשגה של אות אחת מה שהצדיק משיג ומרגיש! לקשר הדיבור להמחשבה.

החיבה מלפנת ומחבתת אותי

והנה עד עתה דיבר רביה"ק מהאותיות, ועתה הוא ממשיך לדבר מענין התיבות: "מכל שכן כשגומר תיבה אחת [-] והוא מרגיש נועם וחיות נפלא כזה מתיבה אחת], אזי כל התיבה מבקשת כל הנ"ל, ומלפנת ומחבתת אותו [-] את הצדיק], ואינה מנחת אותו לילך מאתה כנ"ל, ובאמת הוא צריך ומוכרח לדבר עוד הרבה דבורים, וכמה ברכות וענינים עד גמר התפילה, על כן הכלל שצריך לעשות אחד מכל התפלה כולה".

קשר נפלא כזה יש מהכוונות וההשגות אלקות של התפילה לנפש הצדיק המתפלל, שהאותיות אינם מניחים את הצדיק שיעזוב אותם.

דהיינו, שכאשר הצדיק אוחז בתיבת "אתה" הוא מרגיש את האורות ואת הנעימות גם של תיבת "ברוך", וכאשר הוא אוחז ב"השם" הוא מרגיש גם את של תיבות הראשונות "ברוך אתה" וכן הלאה.

"ובכל דיבור שמדבר יהיה נמצא שם כל הדיבורים של התפילה, ומהתחלת התפילה עד הסוף יהיה הכל אחד, וכשעומד בהדיבור האחרון של התפילה יהיה עדיין עומד בתיבה הראשונה של התפילה, כדי שעל ידע זה יוכל להתפלל כל התפילה כולה, ואף על פי כן לא יתפרד אפילו מאות ראשונה של התפילה".

זהו אכן תפילתם הגבוהה והנעלה של יחידים הדורות! וכדי שהתפילה אכן תהיה באופן נפלא כזה צריך שהנשמה תהיה זכה ונקיה, להיות קשור ודבוק להשי"ת ע"י הדיבורים, עד שנעשים אחד עם התפילה!

הרי לנו דוגמא איך רביה"ק מדבר מענין השלוש תפילות ביום, שזהו הקיום והחזק של כל הבריאה.

נפש בשאלתי?

שאלות שעלו
על שלחנא דמלכא

פניני מכתבים

מכתבי הגה"צ מוריני שליט"א
לאור הזמן והפרשה

ברכת ה' היא תעשיר

ב"ה ערב חנוכה תשכ"ח ירושלים עיה"ק ת"ז בב"א

מיד אני משיב על שאלות מכתבך כפי סדר המכתב. שאלת: כל הנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה, כאילו נהנה מזיו השכינה (ברכות סד ע"א).

הנה כך לשון הרמב"ם בהלכות דיעות (פ"ו ה"ב): מצות עשה להדבק בתלמידי חכמים ותלמידיהם כדי ללמוד ממעשיהם כענין שנאמר **"וְבוֹ תִדְבֶק"** (דברים י, כ), וכי אפשר להדבק בשכינה, אלא כך אמרו חכמים בפירוש מצוה זו: הדבק בחכמים ותלמידיהם, לפיכך צריך אדם להשתדל שישא בת תלמיד חכם וישיא בתו לתלמיד חכם ולאכול ולשתות עם תלמידי חכמים וכו', ע"ש.

והמהרש"א בברכות (דף סד ע"א) בגמרא על הפסוק **"וַיְבֵא אֶהָרֶן וְכָל זָקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַכֵּל לֶחֶם עִם חֲתָן מִשֵּׁה לִפְנֵי הָאֱלֹקִים"** (שמות יח יב). ומדייקת הגמרא, מהו הלשון 'לפני האלקים', אלא כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו השכינה. ומפרש שם המהרש"א, כי ודאי נאמרו שם דברי תורה, מכיון שתלמידי חכמים מסובים שם.

ובפרקי אבות (פרק ג) אמרו: "שלשה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משולחנו של מקום", שזה בחינת זיו השכינה.

ידוע בפי חסידים ע"פ דעת הבעל שם טוב זי"ע, שבעת אכילה יחד נעשה אז בטבע קירוב הלבבות, לכך יש בחינה שיכולים לקבל אור מיוחד מקרבת לבבו של תלמיד חכם דייקא בעת שאוכלים עמו יחד. ובדרך עולם החסידים ע"פ דעת הבעש"ט זצ"ל היתה מציאות שאברכים ובחורים התלהבו והתקרבו להשי"ת הרבה מאד, וכמעט קבלו אל הדרכותיהם על ידי הסעודות והמלוה דמלכא יחד עם החסידים ואנשי מעשה, ע"י הסיפורים והדברי תורה והתקרבות הלבבות שקבלו דייקא אז בעת האכילה (הפאבריינגען צוזאמען) ההתנוועדות יחדיו, 'ודברי תורה מתחלקים לכמה טעמים', והוא **"כַּפְּשִׁישׁ יִפְצֵץ סֵלַע"** (ירמי כג, כט). ובמיוחד יש ענין גדול בזה בימי החנוכה עיין שו"ע סימן תע"ו ס"ב ברמ"א.

בענין קניית כרטיסי הגרלה, תאמין לי שמרגיש אני שמאד הייתי נהנה אם היית מרויח סכום ממון עצום והיית מתרומם, וגם שביאתך לארץ ישראל היתה תלויה בזה. אולם תדון אותי לכף זכות, כי כל עול יתר מטרידני, כי הלא ידעתי אותי ואת ביתי קצת.

ולדעתי אגיד לך, שבאמעריקא - לדעתי קל הדבר יותר לפי ההלכה, הגם שגם בפה עוד לא נכנסתי בגדרי ההלכה שבו, אבל אצל גויים זה ודאי יותר נכון לפי ההלכה. ושמעתי שגם בחוץ לארץ, כמדומה בפולין, היו כמה אדמור"ם שיעצו לחסידים עניים לקנות לפעמים דבר כזה משום **"וּבְרַכְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה"** (עי' דברים יד, כט), ולכן אם נמצא באמעריקא מעין זה, הוא כאמור יותר נכון, אולם צריכים שזה יהיה בצמצום גדול ובעת, כי יש בזה כח המושך נורא מאד, ולא אחד בלבד נפל בבוץ על ידי זה, כי זה מושך כמו ה"מאגינעט", אז אין זה נקרא 'וברכתך בכל אשר תעשה' כי אם בגדר קליפה חזקה של היפך הבטחון ודיבוק לתאוות עולם הזה.

כי אין לך דבר בעולם שאין בזה בירור נכון על פי דעת תורתנו הקדושה, שדרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום (משלי ג' יז).
הדורך שלומו וטובתו לנצח.

יעקב מאיר שכטער

שלו, את כוחות הגוף והנפש שלו, ולעסוק בלימוד התורה כפי הכוחות שלו. **נִישֵׁט לערנען כדי צו זיין ווי יענעם חבר' [לא ללמוד כדי להיות כמו חבר פלוני].**

צריך להעריך את חבירו וללמוד מדרכו הטוב שצריך לעסוק בתורה, אבל כמה ללמוד ואיך ללמוד, זהו כפי הכוחות שלך בעצמך. וממילא לא יפריע לך מה שהחבר לומד באופן יותר נעלה.

שאלה: אני בחור בישיבה, מה אעשה כשהחברים מתמידים בלימוד התורה, ואילו אני איני מצליח כמותם, זה מחליש אותי מאוד, ורצוני לדעת מה מוטל עלי לעשות בנידון?

תשובה: אדם אינו יכול לומר 'איך וויל זיין ווי יענעם' [אני רוצה להיות כמו פלוני], כל אחד צריך ללמוד את הכשרונות

פניני הסיפור

מעשיות ועובדות מחכימות מאצרו של מוריני הגה"צ שליט"א מסודר על פי נושאים

הכסא שנשבר שוב...

זכרתי ימים מקדם, כד הוינא כבן חמש עשרה שנים, עת זכיתי ללמוד אצל הרה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים ז"ל, שהיה מכונה ר' מאטיל דייק, שהייתי נכנס אליו ללמוד, כי זה היה דרכו שבמשך כל שעות היום עד שעות הלילה המאוחרות היו נכנסים אליו צעירים ואברכים ולמדו לפניו, משניות, גמרא, רמב"ם, טור וזוהר הק, לימוד בדרך הבקיאיות. והסדר היה שהנכנסים היו קוראים לפניו מן הספר, והוא מחמת כובד ראייתו היה קשה לו להביט בתוך הספר, רק היה אומר פשט בכל אשר קרא לפניו, וברוב אגונותו ובקיאיותו מטייל היה בכל הש"ס ובשאר חלקי התורה בשליטה מלאה שהיתה מפליאה עד מאוד אוון השומעים, והיה ממלא את ימיו ולילותיו באהבת התורה.

ובכן, זמן לימודי עמו היה בשעות הצהריים בהפסקה שבין שני הסדרים, פעם בהכנסי עם המשניות ללמוד, ראיתי וישב עם עוד יהודי והיה שחוק שפוכה על פניהם, וטרם שהתחלתי ללמוד התנצל לפני שמא היתה לי חלישת הדעת ונפגעתי מן השחוק - כיון שזה היה תיכף בהכנסי לביתו - הרי הוא מוצא חובה לספר לי סיבת השחוק שלא אחשוך שצחקו חלילה ממני...

וכדי להפיס דעתי לגמרי הוא שח לפני את כל הסיפור דלהלן: זה מכבר מסרתי כסא שבור לנגר לתקנו, והיום החזיר לי הנגר את הכסא מתוקן, וממש כמה דקות לפני שנכנסת ללמוד, עבר הנגר בסמטה מול פתח ביתי, ואמרתי לו שבאותו יום שהחזיר לי את הכסא המתוקן הוא נשבר שוב, והטעמתי לפניו שאילו היה נשבר כשבוע או שבועיים אח"כ, גם זה לא היה מתקבל כ"כ על הדעת, אבל שהכסא לא יחזיק מעמד אפילו יום אחד זו לא שמענו... והנגר השיב לי: כנראה שאחד ישב על הכסא ולכן נשבר ואין האשמה תלויה ב... הפטיר רבי מאטיל ואמר: זאת היתה סיבת השחוק...

אני כשלעצמי התפעלתי מאוד מעובדא זו, כי הרי ר' מאטיל היה איש קדוש מורם מעם, שנים רבות שימש כדיין בעיר שרבו בה הגאונים והלומדים, והיה ידוע בחריפותו ובשקדנותו בתורה, ולעומת זה אני הייתי נער עני מעיר העתיקה שר' מאטיל לא הכיר אפילו את משפחתי, ולפי השנים הייתי יכול להיות בן נכדו, ואעפ"כ מצא חובה להתנצל על חיוך פשוט שמא גרם לי חלישת הדעת ולהרבות בשיחה עבור זה, והיה זה לי ללימוד עד היכן עומק הדין של חשש קל מאד של פגיעה בכבוד הזולת, יהיה מי שיהיה...

על ידי זה שאנו דוכקים כנפש הצדיקים, הרי שלימות אמונתם - אמונתנו, ודעתם הקדושה - דעתנו!

ניצוץ אחד

ניצוץ קודש ממאמרי ומכתבי הגה"צ מוריני שליט"א

יצא לאור
על ידי

לקבלת הגליון באימעייל וכן להערות והצעות וכן לנר, נא לכנות לאימעייל gilyontryms@gmail.com